

1. ชื่อ โครงการอบรมฟื้นฟูทักษะการให้บริการสำหรับผู้ดำเนินการคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์
2. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปฐมภูมิ
3. หลักการและเหตุผล

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) มีนโยบายในการผลักดันให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง เท่าเทียม มีคุณภาพ และสะดวก ได้พยายามหาวิธีจัดบริการรูปแบบใหม่เพื่อให้ประชาชนสามารถรับบริการได้ในชุมชนโดยไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล ซึ่งนอกจากทำให้ประชาชนสะดวกขึ้นและลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางแล้ว ยังช่วยลดความแออัดในโรงพยาบาลอีกด้วย เช่น โครงการให้ผู้ป่วยที่ต้องใช้ยาต่อเนื่องไปรับยาจากร้านยาในชุมชนที่มีเภสัชกรประจำ การกำหนดให้ร้านยาซึ่งมีเภสัชกรทำงานประจำไม่ต่ำกว่าวันละ 8 ชั่วโมง ขึ้นทะเบียนเป็นเครือข่ายหน่วยบริการของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทำหน้าที่บริการให้คำปรึกษาด้านยาแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจ เบาหวาน เป็นต้น

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ บุญทอง นายกสภาการพยาบาล ในฐานะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (วาระปี พ.ศ.2559-2563) ได้พิจารณาเห็นว่าผู้ประกอบการพยาบาลและการผดุงครรภ์เป็นบุคลากรกลุ่มใหญ่ในระบบสาธารณสุขและกระจายอยู่ในชุมชนทุกระดับของประเทศ สามารถแบ่งเบาภาระของโรงพยาบาลได้มากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการให้บริการต่าง ๆ ตามขอบเขตของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ซึ่งจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้โดยไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล จึงเสนอให้คลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่เปิดให้บริการอยู่แล้วทั่วประเทศจำนวนมากกว่า 5,000 แห่ง เข้าเป็นเครือข่ายหน่วยบริการของ สปสช. ซึ่งนายแพทย์ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา เลขาธิการ สปสช. ในขณะนั้น และรองเลขาธิการ สปสช. ทุกท่าน รวมทั้งนายแพทย์เจด็จ ธรรมธัชอารี เลขาธิการ สปสช. คนปัจจุบันเห็นด้วย และกำหนดให้คลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการกับ สปสช. มีชื่อว่า “**คลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่น**” สภาการพยาบาลได้ดำเนินการโดยกำหนดเป็นโครงการพัฒนารูปแบบคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์เป็นหน่วยบริการร่วมให้บริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ แต่งตั้งคณะทำงานชุดหนึ่งเพื่อทำงานในโครงการดังกล่าวตามคำสั่งสภาการพยาบาลที่ 92/ 2562 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2562 และได้ปรับเปลี่ยนจากคณะทำงานเป็นคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปฐมภูมิ ตามคำสั่งสภาการพยาบาลที่ 179/2565 เพื่อให้การดำเนินการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้เริ่มดำเนินการคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นนำร่องในเขตสุขภาพที่ 13 กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ขยายโครงการไปยังจังหวัดนำร่องในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1, 4, 6, 9 และ 11 ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ขยายโครงการไปยังทุกจังหวัดในทุกเขตสุขภาพ ปัจจุบันมีคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในทุกเขตสุขภาพ ยกเว้นเขตสุขภาพที่ 12 จำนวน 94 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 24 กันยายน 2565) ขอบเขตการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่น มีดังนี้

(1) **การบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (PP)** ตามขอบเขตของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ได้แก่ การฝากครรภ์ การตรวจสุขภาพหญิงหลังคลอด การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคด้วยวัคซีนตามแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข การวางแผนครอบครัว การตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านม การคัดกรองความเสี่ยงในกลุ่มภาวะโรคเมตาบอลิก (metabolic diseases) ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมอง และโรคอ้วน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มภาวะโรคเมตาบอลิก การดูแลเฝ้า

ระวังโรคซึมเศร้าในผู้ที่มีโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคัดกรองความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันในผู้สูงอายุ การให้สุขศึกษา ความรู้ และคำแนะนำด้านสุขภาพ เป็นต้น

(2) **บริการผู้ป่วยนอก (OP)** เป็นบริการการพยาบาลพื้นฐาน เช่น การล้างตา การดูดเสมหะจากท่อหลอดลม การเปลี่ยนสายยางให้อาหาร การสวนปัสสาวะทิ้ง การทำความสะอาดแผล การตัดไหม (Stitch off) การถอดสายสวนปัสสาวะ เป็นต้น

(3) **บริการดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่บ้าน (Home Health Care)** ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เป็นการให้บริการดูแลสุขภาพที่บ้านตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ในผู้ป่วย 3 กลุ่มคือ **กลุ่มผู้ป่วยที่สามารถรักษาให้หายขาดได้** เช่น หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง หญิงหลังคลอดที่มีภาวะแทรกซ้อน หญิงหลังคลอดเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ **กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ไม่สามารถควบคุมอาการได้** เช่น ผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมน้ำตาลในเลือดไม่ได้ และ **กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังและมีการไร้ความสามารถเล็กน้อย** เช่น ผู้ป่วยที่มีปัญหาในการทำกิจวัตรประจำวัน ต้องพึ่งอุปกรณ์ทางการแพทย์ เช่น การให้อาหารทาง NG Tube หรือการล้างไตทางช่องท้อง

(4) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สภาการพยาบาลและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้วางแผนขยายขอบเขตการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นโดยจะเพิ่มการบริการด้าน **การรักษาโรคเบื้องต้น**

การที่มีคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นร่วมให้บริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นการจัดการรูปแบบใหม่ในระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ เพื่อเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพใกล้บ้านได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และลดความแออัดในโรงพยาบาล สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาด COVID-19 และการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะความปกติใหม่ (new normal) สภาการพยาบาลตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการของคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จึงได้กำหนดจัดโครงการอบรมฟื้นฟูทักษะการให้บริการสำหรับผู้ดำเนินการคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ระหว่างวันที่ 16 – 18 ธันวาคม 2565 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการให้บริการของพยาบาลซึ่งเป็นผู้ดำเนินการคลินิกให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานทางวิชาการ สามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการได้อย่างปลอดภัย

4. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 4.1 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้และทักษะด้านการให้บริการในคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานทางวิชาการ
- 4.2 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีขีดความสามารถในการให้บริการเท่าทันกับความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ก้าวหน้า
- 4.3 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันและทำงานร่วมกันแบบเครือข่ายต่อไป

5. ระยะเวลาดำเนินการ

วันศุกร์ที่ 16 – วันอาทิตย์ที่ 18 ธันวาคม 2565

6. สถานที่

ถ่ายทอดสัญญาณและบันทึกการอบรม ณ สภาการพยาบาล อาคารนครินทร์ศรี ในบริเวณกระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

7. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ดำเนินการคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่น และคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ทั่วไปที่สนใจ จำนวน 150 คน

8. รูปแบบการดำเนินการ

เป็นการอบรมทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ดำเนินการคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ผู้รับบริการมีความปลอดภัยและมีความพึงพอใจ

10. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ตัวชี้วัด		ค่าเป้าหมาย
เชิงปริมาณ	ร้อยละของผู้เข้าอบรมมีความมั่นใจในระดับมาก ที่จะให้การบริการอย่างถูกต้องตามมาตรฐานและมีคุณภาพ	80
เชิงคุณภาพ	คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการจัดอบรมของผู้เข้ารับการอบรม	3.51

กำหนดการอบรมฟื้นฟูวิชาการสำหรับผู้ดำเนินการคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์

วันที่ 16 ธันวาคม 2565

เวลา	หัวข้อและวิทยากร
08.30 – 08.45 น.	เปิดการอบรม โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ บุญทอง อดีตนายกสภาการพยาบาล ผู้ริเริ่มโครงการและประธานคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของ คลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปฐมภูมิ
08.45 – 10.30 น.	บทบาทของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปฐมภูมิ : ความสำคัญ โอกาส และความท้าทาย โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ บุญทอง อดีตนายกสภาการพยาบาล ผู้ริเริ่มโครงการและประธานคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของ คลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปฐมภูมิ
10.30 – 10.45 น.	พัก
10.45 – 12.00 น.	นโยบายและขอบเขตการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดย นายแพทย์จักรกริช ใจวัศศิริ ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ และนางปิยะพร ปิยะจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ
12.00 – 13.00 น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.45 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ : การบริหารจัดการธุรกิจคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดย ผู้ประกอบกิจการ/ผู้ดำเนินการคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (อยู่ระหว่างการติดต่อ) ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เวหา เกษมสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิกพยาบาล ชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปฐมภูมิ
14.45 – 15.00 น.	พัก
15.00 – 16.30 น.	การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่บ้าน/ชุมชน โดย คุณสุรีย์ ลีมงคล หัวหน้าหน่วยการพยาบาลต่อเนื่อง โรงพยาบาลศิริราช

วันที่ 17 ธันวาคม 2565

เวลา	หัวข้อและวิทยากร
08.30 – 12.00 น. (พัก 10.30 – 10.45 น.)	การให้บริการด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการใช้ยา - การให้บริการรักษาโรคเบื้องต้นในคลินิกฯ - รายการยาและการใช้ยาภายใต้ขอบเขตของวิชาชีพฯ - การใช้ยาอย่างสมเหตุผล โดย รศ.ดร.แสงทอง ธีระทองคำ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และ ผศ.ดร.เวหา เกษมสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิก พยาบาลชุมชนอยู่ในระบบสุขภาพปฐมภูมิ
12.00 – 13.00 น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.30 น.	หลักและเทคนิคการดูแลแผล - การจำแนกลักษณะของแผล - วิธีการดูแลตามชนิดและลักษณะของแผล (เรียนรู้จากแผลลักษณะต่าง ๆ ที่คลินิกให้การดูแลจริง) - ปัจจัยที่สำคัญต่อการหายของแผล - หลักการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ปิดแผล โดย ผศ.ดร.นิโรบล กนกสุนทรรัตน์ พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลแผล
15.30 – 15.45 น.	พัก
15.45 – 16.30 น.	เทคนิคการดูแลผู้ป่วยที่ใส่สาย NG tube และคาสายสวนปัสสาวะที่บ้าน โดย ผศ.ดร.นิโรบล กนกสุนทรรัตน์

วันที่ 18 ธันวาคม 2565

เวลา	หัวข้อและวิทยากร
08.30 – 11.15 น. (พัก 10.00 - 10.15 น.)	การดูแลหญิงในระยะตั้งครรภ์และหลังคลอด - การรับฝากครรภ์ - การตรวจหลังคลอด - การวางแผนครอบครัวและคุมกำเนิด - การให้ยาป้องกันการขาดไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก - การให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์แต่ละระยะและหลังคลอด โดย อาจารย์มยุรัตน์ รักเกียรติ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ
11.15 – 12.00 น.	การคัดกรองความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ โดย นายแพทย์จากโรงพยาบาลนพรัตน์วชิระ (อยู่ระหว่างการติดต่อ)
12.00 – 13.00 น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	การคัดกรองความเสี่ยง cardiometabolic diseases และแนวทางการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดย ผศ.ดร.วัลลา ตันตโยทัย รองประธานคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปทุมธานี
14.00 – 14.15 น.	พัก
14.15 – 16.30 น.	ถาม – ตอบข้อข้องใจ : ประเด็นด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตอบคำถามโดย อาจารย์ประภัสสร พงศ์พันธุ์พิศาล กรรมการสภาการพยาบาลและคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปทุมธานี ดำเนินรายการโดย อาจารย์ลัดดาวัลย์ ไวยสุระสิงห์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณและเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาการให้บริการของคลินิกพยาบาลชุมชนอบอุ่นในระบบสุขภาพปทุมธานี
16.30 น.	ปิดการอบรม